

125 jaar

Groninger Universiteitsfonds

BERT PLATZER

WWW.RUGSTEUNT.NL WWW.RUG.NL/GUF

Het fonds waarvan men bij de oprichting in 1893 hoopte dat het tot financiële onafhankelijkheid van de RUG zou leiden, werd een fijnmazige subsidiestructuur voor onderzoeksprojecten, bijzondere leerstoelen en studenten.

De doelstelling van het Groninger Universiteitsfonds, 'de bevordering der studie aan en den bloei van de Groninger Universiteit in den ruimsten zin', was bij de oprichting wellicht wat letterlijker bedoeld dan we nu denken. Wegens teruglopende studentenaantallen waren in 1876 in politiek Den Haag nog stemmen opgegaan om de RUG op te doeken. De initiatiefnemers van het Groninger Universiteitsfonds, kortweg GUF, hoopten daarom stilletjes dat de RUG met het nieuwe fonds, naar Engels voorbeeld, tot financiële en organisatorische onafhankelijkheid kon komen. Die hoop maakte het fonds niet waar, maar verschillende ondersteunde studenten brachten de universiteit wel degelijk meer dan tot bloei. Zoals archeoloog Albert van Giffen, die als student zoölogie driemaal ondersteuning van het GUF ontving om de inhoud van Groningse wierden te onderzoeken en die later ook

bekendheid verwierf met zijn onderzoek naar hunebedden. Of de latere Nobelprijswinnaar Frits Zernike, die als assistent van professor Kapteyn een toelage kreeg om aan de sterrenwacht in Potsdam foto's van de hemel te maken die in het sterrenkundig laboratorium in Groningen als waarnemingsmateriaal werden gebruikt. Het GUF blijft als fijnmazige subsidiestructuur voor interessante onderzoeksprojecten, vaak op het snijvlak van wetenschap en maatschappij, onverminderd belangrijk. Voor deze projecten, van een paar duizend tot enkele tienduizenden euro, zijn vaak nauwelijks alternatieve financieringsmogelijkheden te vinden. Hetzelfde geldt voor het overeind houden van belangrijke bijzondere leerstoelen waarvoor geen externe financieringsbron beschikbaar is. Vooral de afgelopen tien jaar heeft het GUF met zijn steun voor studenten die naar het buitenland willen, de internationalisering van het onderwijs flink gestimuleerd. Een volgende stap wordt in april gezet. Dan start een pilot met een aantal studenten die via www.rugsteunt.nl hun reisbeurs van het GUF kunnen aanvullen met een crowdfundingcampagne.

Nomadische teksten onderzoeken

Bijzondere leerstoel

De leerstoel van bijzonder hoogleraar Jacques van Ruiten zette de RUG op de kaart in een snel groeiend vakgebied: het onderzoek naar de betekenis die door de geschiedenis heen aan Bijbelse teksten werd gegeven. Van Ruiten: 'Het gaat daarbij om het spanningsveld tussen wat nog behoort tot de betekenis van de tekst en wat bij de latere interpretatie daarvan. Ik gebruik daarvoor het concept van nomadische teksten, teksten die rondtrekken en steeds weer andere betekenismogelijkheden krijgen.' Mede dankzij de aanstelling via het GUF werd Van Ruiten in 2012 's werelds eerste hoogleraar in de receptiegeschiedenis van de Bijbel.

'Vanwege mijn leerstoel krijg ik allerlei uitnodigingen, maak ik deel uit van internationale onderzoeksnetwerken en word ik regelmatig gevraagd om symposia te organiseren en te leiden.' Het belang van zijn onderzoeksveld schuilt voor Van Ruiten in het kritisch beschouwen van de claims die op basis van heilige teksten worden gedaan. 'Er zijn veel mensen die zeggen "dit zegt de Bijbel of de Koran", om op basis daarvan de vreselijkste dingen te doen. Maar je moet je dus altijd afvragen: is dat alleen de Bijbel of spelen ook allerlei andere elementen daar een rol in?'

Lustrumviering

De Lustrumviering 125 jaar GUF is op **vrijdag 13 april 2018**, van 13.00-17.00 uur, in het Academiegebouw. Op het programma staan onder meer een lezing van Kinderombudsvrouw en RUG-hoogleraar Margrite Kalverboer en een kleine excursie.

Programma en aanmelding:
www.rug.nl/125jaarGUF

Veldwerk in Ethiopië

Studiereis

‘In de Ethiopische kraamzorg staat de patiënt niet vanzelfsprekend centraal’, zegt de Duitse masterstudent clinical and psychosocial epidemiology Rena Bakker. ‘Tegen vrouwen wordt nogal eens geschreeuwd of ze worden zelfs geslagen, bijvoorbeeld als ze niet goed genoeg meewerken tijdens de bevalling. Daarom bevallen ze vaak thuis, wat tot een hogere kindersterfte leidt. In 2016 werd slechts 28 procent van de geboorten in Ethiopië begeleid door medische professionals.’

Eind 2017 onderzocht Bakker bij zo'n vierhonderd verloskundestudenten in het hele land welke factoren een rol spelen in de acceptatie van mishandeling. Kort voor haar vertrek bleek dat er ter plaatse geen begeleider zou zijn. ‘Dat betekende dat ik externe dataverzamelaars moest inhuren, omdat ik de taal niet spreek. Dankzij de GUF-beurs voor Excellente Studenten kon ik dat betalen en kon mijn studiereis toch doorgaan.’

Bakker hoopt dat haar onderzoek bijdraagt aan een betere kraamzorg in Ethiopië. ‘Stress, een lage leeftijd en het zien van mishandeling tijdens de opleiding bleken bij studenten tot acceptatie van mishandeling te leiden. Dat kan goed worden aangepakt in de opleiding, zodat verloskundigen hun patiënten met meer respect zullen behandelen en zwangere vrouwen meer van hun diensten gebruik gaan maken.’

Allround sterrenkundigen afleveren

Apparatuur

Sinds 2008 biedt de Blaauw Sterrenwacht, bovenop de Bernoulliborg, onderdak aan de Gratama telescoop, die werd gefinancierd door het GUF en de Gratama Stichting. Na bijna vijftig jaar kreeg het Kapteyn Instituut daarmee weer de beschikking over een optische telescoop. De telescoop speelt een belangrijke rol in het onderwijs en de publiekseducatie.

De vorige telescoop stond sinds de jaren dertig op een pand naast het Academiegebouw, totdat het pand in 1959 afbrandde. ‘Daarna maakten we gebruik van de radiotelescopen in Dwingeloo en Westerbork,’ vertelt Reynier Peletier, hoogleraar Extragalactische observatie en instrumentele sterrenkunde.

‘Maar ook met optische telescopen, willen we onze studenten leren omgaan. Zo worden ze allround sterrenkundigen. De masterstudenten gaan ieder jaar na La Palma, een Canarisch eiland, waar we als onderdeel van een wetenschappelijk programma op een grote telescoop waarnemingen kunnen doen. Dat is dure tijd, dus laten we de studenten zich voorbereiden met de Gratama telescoop.’ Daarnaast is de telescoop een belangrijke pijler onder de publiekseducatie van het Kapteyn Instituut. De vijf tot zes publieksavonden per jaar trekken zo'n twee- tot driehonderd bezoekers. ‘Laatst bij de Nacht van de Nacht en de Landelijke Sterrenkijkdagen hadden we duizend mensen in één weekend.’

Langs alle uithoeken van de RUG

Kunstwerk

Door het trappenhuis van de Universiteitsbibliotheek, waar nu zijn kunstwerk hangt, liep Peter Musschenga tussen 1988 en 1991 zelf ook, als student geschiedenis. ‘Ik heb die studie niet afgemaakt, maar dus wel zitten blokken in de UB’, vertelt de multidisciplinair ontwerper. ‘Met al dat beton en die brede trappen vond ik het trappenhuis altijd een heerlijke ruimte. Daarom was ik heel blij met de opdracht om juist vo or die plek een kunstwerk te maken.’ Zijn kunstwerk was het geschenk van het GUF aan de RUG ter gelegenheid van haar vierhonderdjarig bestaan in 2014.

Met zijn lichtkunstwerk SHA_RE wil Musschenga laten zien hoe breed het onderzoek is dat aan de RUG wordt verricht. Op de schermen op de verschillende verdiepingen in het trappenhuis stromen in willekeurige volgorde foto's, video's en teksten van het onderzoek van RUG-wetenschappers als een waterval naar beneden. Musschenga: ‘Ik hoop ook dat het motiveert en een gevoel van trots

genereert: aan deze universiteit studeer ik.’ Musschenga bezocht alle faculteiten en instituten van de RUG. ‘Ik heb overal mijn plan uitgelegd en op die manier geprobeerd mensen te motiveren om beelden aan te leveren. Heel tijdrovend, maar ontzettend leuk om al die verschillende uithoeken en de mensen daar te leren kennen.’

